

KORZENNY (32) *ai*

o oraz e jasne.

sup n(a)korzenni(e)jszy (1).

sg m N korzenny, n(a)korzenni(e)jszy (7). \diamond *G* korzenn(e)go (1). \diamond *f N* korzenną (1), korzenn(a) (2). \diamond *A* korzenną (1). \diamond *n N* korzenn(e) (6). \diamond *G* korzenn(e)go (6). \diamond *A* korzenn(e) (1). \diamond *I* korzennym (1). \diamond *L* korzennym (1). \diamond *pl N subst* korzenn(e) (1). \diamond *G* korzennych (1). \diamond *A subst* korzenn(e) (1). \diamond *I n* korzenn(e)mi (1). \diamond *L* korzennych (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

Przymiotnik od „korzeń”:

1. *Od znac. ‘rośliny zawierające substancje aromatyczne lub ich części’; aromaticus Mącz, Calep, Cn (27) : Aromaticus, Korzenny. Mącz 16d.*

a. *Związany ze sprzedażą korzeni (4) :*

Wyrażenie: »korzenny kramarz« = aromatopola Murm, BartBydg, Calep; aromatarius Murm, BartBydg (3): Aromacopola [!] eyn wurtzkremer/ ader pulver kremer Korzenny kramarz Aromatarius idem. Murm 185; BartBydg 13b; Calep 97b.

Zestawienie: »korzenny funt« = funt aptekarski (1): Mina valet unciis duodecim et semiuncia [...] Medica vero 4 unciis maior eadem cum libra nostra aromataria, Korzenny funt cztery y dwadzieścia łótów w łobie máyący. Mącz 222a.

b. *Obficie przyprawiony; sporządzony z korzeni jako podstawowego surowca (13) : Pulmentum piperatum. Ein pfeffer [Miękką potrawa] Korzenna. Murm 157; RejRozpr G3; BielKom E5; wieczszą ípráwiono bárzo korzenną BielKron 443; Tylko nam íámym żonám to korzenne picie/ Wolno będzie ízynkowác miedzy łobą íkrycie. BielSjem 23.*

Wyrażenie: »korzenne wino« = mur(r)ina Mącz Cn; abrotonites, aromaticum vinum, myrina Mącz; myrrhina vinum aromatites, conditum vinum cum aromatibus sacco percolatum, vinum unguento conditum, Hippocraticum vinum Cn [szyk 5 : 3] (8): ktore oziębienie może być ciepłemi rzeczami naprawiono/ iako czynamonem/ tatarńkiem zielem albo korzennymi winem. FalZioł I 111d, I 34d, 56c [2 r.], III 7a; Murina vel Myrina, Korzenne wino. Korzeniem przyprawiane/ kłaret. Mącz 240a, 1c, 16d.

c. *Posiadający własności rozgrzewające, palący, ostry; aromatyczny (9) : Ieść Perłz troiaki/ Ieden czarny ktori zową Melano piper/ Tenże ieśth nalepńzy y na korzennieyńzy FalZioł III 10d, I 19c, 75b, III 6b; Mącz 16d.*

W przeciwstawieniu: »korzenny ... zimny« (1): ktore [matki] dziatki nońzác nie miernie íie chowaią w piciu w iedle pożywaiąc potraw korzennych albo theż y zimnych, iako íą owoce íurowe, takież wina, albo ínfze picie zapalaíące pijąc, [...] dla tego też y płod [...] muíi być zakażony GlabGad K3.

Szeregi: »gorzki i korzenny« (1): á potim íą [ziele wątrobę] poíila dla ímaku przirodzonego/ gorzkiego y korzenne^{gº}. FalZioł I 108b.

»korzenny a zagrzewający« (1): Korzeń tego ziele Tatarńkiego ieśth barzo korzeⁿny á zagrzewaiąci FalZioł I 32d.

α. Zestawienie w funkcji nazwy botanicznej: »spikanardi korzenna« = *Nardostachys Jatamansi DC.* (Rost); *spikanarda*, indyjska roślina zielna z rodziny kozłkowatych (*Valerianaceae*) (1) : SPicanardi ieft troiaka/ iedna ieft korzenna [...]. Druga ieft rziimfka zową ią Spica Celthica. A trzecia ieft czarna *FalZioł I 137b*.

2. Od zest. »surowy korzeń«. 'miejsce wykarczowane'; tu dotyczący początków zasiedlania (5) :

Zestawienie: »prawo korzenne« [w tym: na co (4)] [szyk 4 : 1] (5): Iako my nyechovamy prava korzennego na vyesh vyelgye czaykj *ZapWar 1524 nr 2187*; Iakom ya nyewsyal Skrynki [!] sprawy korzennemy *ZapWar [1550] nr 2583, 1507 nr 1973 [2 r.], 1521 nr 2167*.

Synonim: **1.c. gorzki**.

Cf **NIEKORZENNY**

ZCh